

Dygo, Marian

"Istoria Tallina (do 60-tych godow XIX wieku)", oprac. zbiorowe, red. Raimo Pullat, Tallin 1983 : [recenzja]

Przegląd Historyczny 75/4, 808

1984

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

Istoria Tallina (do 60-tych lat XIX wieku), opr. zbiorowe, red. Raimo Pullat, Izd. Eesti Raamat, Tallin 1983, s. 400, ilustr.

Książka ta ukazała się najpierw w języku estońskim (1976). Dziejom Tallina (niem. Reval) od lat sześćdziesiątych ubiegłego stulecia do 1970 r. poświęcono osobny tom (tłum. ros. 1972). Jest to pierwsze, tak obszerne opracowanie historii tego ośrodka, pióra badaczy estońskich. O wzroście zainteresowania historią miast wśród estońskich historyków świadczą też zbiorowe monografie dziejów Tartu (niem. Dorpat) w języku estońskim i rosyjskim (R. Pullat, E. Tarvel, „Istoria goroda Tartu”, Tallin 1980).

Sygnalizowana publikacja składa się z pięciu rozdziałów: I. „Priroda i geograficzno-polożenie”; II. „Nazwanija i drevnija istoria”; III. „Ganzejskij gorod XIII w. — 1561 g.”; IV. „Tallin-centr zamorskoj prowincii Szwecii (1561—1710)”; V. „Tallin-gubernskij gorod Rossijskoj Imperii (1710—1860).

Szeroka jest gama poruszanych problemów: historia polityczna, prawo i ustrój, gospodarka (rzemiosło, handel), demografia, przemiany przestrzenne, urządzenia komunalne, materialne warunki bytu mieszkańców, kultura, architektura, sztuka.

Wartościowym uzupełnieniem tekstu jest ponad 100 czarno-białych ilustracji. Książka nie posiada aparatu naukowego; brak ten rekompensuje sumiennie zestawiona bibliografia.

Obok zalet publikacja ma też mankamenty. Do najpoważniejszych zaliczymy brak planów miasta w poszczególnych okresach oraz brak indeksów.

M. D.

Michael Ludwig, *Tendenzen und Erträge der modernen polnischen Spätmittelalterforschung unter besonderer Berücksichtigung der Stadtgeschichte*, „Osteuropastudien der Hochschulen des Landes Hessen” Reihe I, „Giessener Abhandlungen zur Agrar- und Wirtschaftsforschung des Europäischen Ostens”, Bd. 128, Duncker und Humblot, Berlin [West] 1983, s. 157.

Publikacja ta znakomicie poinformuje zagranicznego czytelnika o naszych badaniach nad historią Polski późnośredniowiecznej. Jest to przegląd kompetentny i obiektywny, obejmujący z reguły najważniejsze publikacje ostatniego dwudziestolecia.

Poza „Wstępem” publikacja składa się z dwóch części. W pierwszej (s. 10—31) ukazał autor łoś aktywizacji badań nad późnym średniowieczem w połowie lat sześćdziesiątych oraz ich główne aktualnie kierunki. Zarysował sytuację w zakresie wydawnictw źródłowych, studiów nad strukturą i organizacją państwa w XIV—XV w., uwarstwieniem społecznym, gospodarką i kulturą. M. Ludwig nie ograniczył się do rejestrowania publikacji, ale uwypuklił osiągnięcia i niedostatki tych poszukiwań. Szczególnie interesująco wypadła charakterystyka dorobku poświęconego polskiej kulturze późnego średniowiecza. Rozwój badań w tym zakresie uznaje autor za bodaj czy nie najważniejsze zjawisko w polskiej mediewistyce współczesnej.

W części drugiej (s. 32—52) omówiono piśmiennictwo dotyczące polskich miast późnego średniowiecza. Autor np. wysoko ocenił badania nad strukturą i rozwojem sieci miejskiej, kultury i „miejskiego modelu życia”, rolą miast w strukturze politycznej państwa. Z drugiej strony uznał za niedostateczne zainteresowanie historią ustroju miast, socjotopografią, składem etnicznym mieszkańców, ambiwalentnie ocenił monografie regionalne.